

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پرستاری و مامایی

**بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر مدل اعتقاد بهداشتی بر ارتقای رفتارهای خودمراقبتی وابستگان
درجه اول مبتلایان به سرطان پستان**

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد مامایی گرایش آموزش بهداشت

نگارنده

بهجت خرسندی

استاد راهنما

دکتر مریم دامغانیان

اساتید مشاور

دکتر زهره خاکبازان

دکتر حبیب الله محمود زاده

مشاور آمار

جناب آقای حمید حقانی

تیر ماه ۹۶

چکیده

بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر مدل اعتقاد بهداشتی بر ارتقای رفتارهای خودمراقبتی وابستگان

درجه اول مبتلایان به سرطان پستان

زمینه و هدف:

سرطان پستان شایعترین سرطان زنان در ایران و جهان می‌باشد و شمار مبتلایان به این بیماری رو به افزایش است. از جمله عوامل خطر ابتلا به این بیماری سابقه خانوادگی سرطان پستان می‌باشد تنها راه مبارزه با این بیماری تشخیص زودهنگام است. لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین تاثیر آموزش مبتنی بر مدل اعتقاد بهداشتی بر ارتقای رفتارهای خودمراقبتی وابستگان درجه اول افراد مبتلا به سرطان پستان انجام گرفت.

روش بررسی:

این مطالعه کارآزمایی بالینی تصادفی در سال ۱۳۹۵ در شهر تهران، ایران انجام شد. روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف و ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه خود ساخته و شامل: پرسشنامه اطلاعات جمعیت شناختی، سازه‌های مدل اعتقاد بهداشتی، رفتارهای خودمراقبتی و پرسشنامه استاندارد استرس ادراک شده بود. روایی پرسشنامه از طریق روایی محتوا و پایایی آن از طریق آزمون باز آزمون و با ضریب همبستگی ۰,۸۶ و آلفای ۰,۸ برای سوالات باور و ضریب همبستگی ۰,۷۶ و آلفای ۰,۷۳ برای سوالات رفتار خودمراقبتی تعیین شد. برنامه آموزشی مبتنی بر مدل اعتقاد بهداشتی در طی چهارجلسه آموزشی ۹۰ دقیقه‌ای به شیوه سخنرانی، بحث عمومی، پرسش و پاسخ و ارائه عکس و پاورپوینت برای افراد شرکت کننده در پژوهش برگزار گردید. پرسشنامه قبل از انجام مداخله و ۸ هفته بعد از پایان مداخله توسط هر دو گروه مداخله و کنترل تکمیل و جمع‌آوری گردید. و داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری spss16 و آزمونهای آماری کای اسکوئر، تی مستقل و تی زوجی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که قبل از مداخله آموزشی تفاوت آماری معنی داری در زمینه سازه‌های مدل اعتقاد بهداشتی و رفتارهای خودمراقبتی، بین دو گروه وجود نداشت ولی بعد از مداخله، متغیرهای مورد بررسی در گروه مداخله تغییر معنی داری را نشان داد ($p < 0/0001$).

نتیجه‌گیری: مطالعه حاضر کارایی مدل اعتقاد بهداشتی را در ارتقاء رفتارهای خودمراقبتی وابستگان درجه اول مبتلایان به سرطان پستان تأیید نمود. لذا پیشنهاد می‌شود این برنامه‌های آموزشی برای سایر زنان به ویژه وابستگان درجه اول مبتلایان به سرطان پستان در سطح وسیع‌تر اجرا شود.

کلیدواژه‌ها: آموزش، مدل اعتقاد بهداشتی، خودمراقبتی، سرطان پستان، وابسته درجه اول

Abstract

Subject: breast cancer is one of the most common cancers among women in Iran and in World and. The number of new cases of breast cancer is increasing. Family history of breast cancer is one of the risk factors of this cancer. Early detection is the only way to combat this disease. Therefore this study was conducted to evaluation The effect of education based on Health Belief Model on promoting self -care behaviors in first degree relatives of breast cancer patients.

Materials and Method: This randomized clinical trial study was conducted in 1395 , in Tehran, Iran .The way of sampling was Purposively . Data were collected by self administered questioner [including: demographic characteristics, Health belief model's structures, self- care behaviors and Perceived Stress Questionnaire (PSS14)] before intervention and eight weeks after intervention..The intervention program consisted four educational sessions lasting 90 minutes by lecturing , discussion, question and answer, showing picture and PowerPoint based on . HBM constructs. The obtained data were analyzed by spss16 using statistical K-S, independent t-test, paired t-test.

Results: Results showed that before intervention there were no significant difference in Health Belief Model structures and self -care behaviors among participants but after intervention in intervention group these variables were significantly different ($p < 0/0001$).

conclusion: Finding of this study indicated that Health Belief Model can be useful for promoting care behaviors in first degree relatives of breast cancer patients. Therefore these kind of educational programs for another women specially first degree relatives of breast cancer patients are recommended.

key words: Education, Health Belief Model, Self-care, Breast cancer, First degree relative